

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/3153
GK:114

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.05/2012-610.01-48/1063/2264
Konu : Yazılı soru önergesi

02/02/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 30/01/2012 tarihli ve A.01.0.GNS.
0.10.00.00-44951 sayılı yazı,
b) 16/02/2012 tarihli ve 516/1070 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Kahramanmaraş Milletvekili Mesut Dedeoğlu tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/3153 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan

EK:

Soru önergesi cevabı (2 adet)

7/3153
GK.114

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.05/2012-610.01-48/1062/2263
Konu : Yazılı soru önergesi

10/04/2012

Sayın Mesut DEDEOĞLU
Kahramanmaraş Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/3153 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu hükümleri çerçevesinde, resmî istatistiklerin üretimine ve yayımına ilişkin temel ilkeler ile standartları belirlemek, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan alanlarda güncel, güvenilir, zamanlı, şeffaf ve tarafsız veri üretilmesini sağlamak amacıyla, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca kabul edilen "Resmî İstatistik Programı (2007-2011)" 30/12/2006 tarihli ve 26392 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Resmî İstatistik Programı, kurumlardan gelen görüş ve öneriler doğrultusunda, 2008 ve 2009 yıllarında, Bakanlar Kurulu Kararıyla revize edilmiştir.

Resmî istatistiklerin üretimine ve organizasyonuna ilişkin temel ilkeleri ve standartları belirlemek; Ülkemizin ihtiyaç duyduğu alanlarda veri ve bilgilerin derlenmesini, değerlendirilmesini, gerekli istatistiklerin üretilmesini, yayımlanmasını, dağıtımını sağlamak üzere, Resmî İstatistik Programında istatistik sürecine dâhil kurum ve kuruluşlar arasında Ulusal Veri Yayınlama Takvimi belirlenmiştir.

Verilerin hangi kurum tarafından, ne zaman ve ne şekilde yayımlanacağını gösteren Ulusal Veri Yayınlama Takvimi, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı tarafından her yılın başında kamuoyuna açıklanmaktadır. Programda görev alan kurum ve kuruluşları bir sonraki yılın veri yayın tarihlerini belirleyerek, Ulusal Veri Yayınlama Takviminde yer almak üzere, her yılın 15 Aralık tarihine kadar, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına iletmektedirler.

Söz konusu bu Takvime göre, 2011 yılı adalet istatistiklerinin yıl sonu itibarıyla kesinleşecek olması nedeniyle, 2011 yılı kesinleşmemiş verileri sunulmuştur.

Bakanlığımız kayıtlarından;

A- 2010 yılında ceza, hukuk ve idare mahkemelerine, devreden dosyalarla birlikte toplam 6.619.412 dava geldiği, 3.882.946 davanın karara bağlandığı, 2.736.466 davanın bir sonraki yıla devrettiği;

B- 2011 yılında ceza, hukuk ve idare mahkemelerine, devreden dosyalarla birlikte toplam 6.645.927 dava geldiği, 4.035.127 davanın karara bağlandığı, 2.610.800 davanın bir sonraki yıla devrettiği;

anlaşılmıştır.

II- Yargının iş yükünün artması, yargılama sürecinin yavaş işlemesine ve uzun sürmesine yol açan temel unsurlardandır. Bu nedenle, mahkemelerin işyükünün azaltılması suretiyle yargı hizmetlerinin hızlandırılması ve etkinliğinin artırılması Bakanlığımızın öncelikli amaçlarından birisidir. Bu bağlamda, bugüne kadar bazı kanuni düzenlemeler

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

yapıldığı gibi, yeni kanun değişiklikleri yapılmasına yönelik çalışmalara da devam edilmektedir. Bu kapsamda çıkarılan kanunlar ile yürütülmekte olan kanun değişikliği çalışmaları aşağıda belirtilmiştir.

A- Kanun Değişiklikleri;

1- 11/01/2011 tarihli ve 6099 sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla;

a- Nüfus Hizmetleri Kanununda kabul edilen adrese dayalı kayıt sisteminin Tebligat Kanununa intibakı sağlanmıştır.

b- İlgililerin isteğine bağlı olarak elektronik tebligat imkânı sağlanmıştır. Ticaret şirketlerine ise elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu getirilmiştir. (Bu değişiklik Ocak 2013 yılında yürürlüğe girecektir.)

c- Kanunla, yurt dışındaki Türk vatandaşlarına yapılacak tebligatta daha basit ve kolay bir yol kabul edilmiş ve bu yönde değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

Bu değişikliklerle, yargılama sürecinin uzunluğunun en önemli sebeplerinden biri olarak gösterilen, tebligat işlemlerinin doğru adrese, en kısa sürede ve en az giderle yapılması ve bu sürecin kısaltılması amaçlanmıştır.

2- 09/02/2011 tarihli ve 6110 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla;

a- Danıştay'da iki, Yargıtay'da altı yeni daire kurulmuş ve üye sayıları artırılmıştır. Danıştay ve Yargıtay dairelerinin iki heyet halinde çalışabilmesine imkân sağlanmıştır.

b- Danıştay idari ve vergi dava daireleri kurullarının çalışma sistemi yeniden düzenlenerek birikmiş olan dosyaların daha kısa sürede bitirilmesi imkânı getirilmiştir.

c- Adli Tıp Kurumunun başkan yardımcısı sayısı 2'den 5'e yükseltilmiş, Adli Tıp Kurumunun döner sermayesinden kurumda çalışanların yararlandırılması sağlanmıştır.

ç- Asliye ticaret mahkemelerinin tek hâkimden oluşturulması sağlanarak hâkim açığının giderilmesi amaçlanmıştır.

3- 31/03/2011 tarihli ve 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla;

a- 1111 sayılı Askerlik Kanunu ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununda yapılan değişikliklerle bakaya, yoklama kaçağı ve saklı suçlarına ilişkin eylemleri ilk kez işleyenler yönünden eylemler suç olmaktan çıkartılmış ve hapis cezaları kabahate çevrilerek idarî yaptırıma bağlanmıştır.

b- 5682 sayılı Pasaport Kanununda yapılan değişikliklerle Kanunda yer alan bazı suçlar kabahate çevrilerek mahkemelerin görev alanı dışına çıkarılmıştır.

c- 6831 sayılı Orman Kanununda yer alan (düşük ve devrikten, izinsiz dal çırpmak gibi) basit orman suçları kabahat niteliğine dönüştürülmüş ve idarî para cezası yaptırımına bağlanmıştır.

ç - Toplam alacak miktarı, brüt asgari ücret tutarının altında kalan takiplerde, disiplin ve tazyik hapsi uygulanamayacağı hükme bağlanarak, bu tür taleplerin icra mahkemelerinin önüne gelmemesi yönünde bir düzenleme yapılmıştır. Nafaka alacaklarına ilişkin takipler ise bu uygulama kapsamı dışında tutulmuştur.

d- 1512 sayılı Noterlik Kanununda değişiklik yapılarak, bazı çekişmesiz yargı işlerinin (mirasçılık belgesi verilmesi ve terk eden eşe eve dönme ihtarı) mahkemelerin yanı sıra noterler tarafından da yapılabilmesi sağlanarak mahkemelerin iş yükünün büyük ölçüde azaltılması öngörülmüştür.

e- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda yapılan değişiklikle, Cumhuriyet

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

başsavcılıkları arasında çıkan yetki uyuşmazlıklarının en kısa yoldan çözümlenmesi için yetkili merci gösterilmiş ve dosyaların savcılıklar arasında gidip gelmesinden kaynaklanan zaman kaybı önlenmiştir.

Ayrıca, Cumhuriyet savcılarının, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararlarına karşı ağır ceza mahkemesi başkanlığına yapılan itirazlar hakkında ağır ceza mahkemesi yetkili kılınarak, ağır ceza mahkemesi başkanlarının iş yükü azaltılmıştır.

f- Temyiz başvurularında kesinlik sınırı artırılmış, yüksek mahkemelerce verilen notların hâkim ve savcılarının terfilerinde esas alınması uygulamasından vazgeçilerek gereksiz temyizlerin önüne geçilmesi ve böylece Yargıtay'ın iş yükünün azaltılması amaçlanmıştır.

g- Cumhuriyet savcılarının, 1 Ocak 2014 tarihine kadar asliye ceza ve asliye hukuk mahkemelerindeki duruşmalara katılması uygulamasından vazgeçilerek, soruşturma işlemlerini daha etkin ve süratli bir şekilde yürütmelerine imkan sağlanmıştır.

4- 08/08/2011 tarihli ve 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle;

a- Daire ve üye sayısı artırılan Danıştay'da, Başkanlık Kurulu oluşturulmuş ve mevcut düzenlemede Başkanlık Kurulu olarak yer alan yapı Başkanlar Kurulu olarak değiştirilmiştir. Böylece, Danıştay'ın karar organlarının daha işler hale gelmesi ve karar alma sürecindeki verimliliğinin artırılması sağlanmıştır.

b- Yargıtay Kanununda yapılan değişiklikle, ihtiyaç duyulan tetkik hâkimi sayısını karşılamak amacıyla, on yıllık bir dönem için Yargıtay tetkik hâkimliği için aranan beş yıllık süre şartının kaldırılmasına yönelik düzenleme yapılmıştır.

c- 24/02/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununda yapılan değişiklikle, avukatlık mesleğinden hâkim ve savcılık mesleğine geçmek isteyenler için Kanunla öngörülen yaş sınırı otuzbeşten kırkbeşe yükseltilmiştir.

ç- Hâkim ve Cumhuriyet savcılarının yurtdışına eğitim amacıyla gönderilmesinin sağlanması, ayrıca yurtdışına gidenlerin malî hakları ve yükümlülüklerinin düzenlenmesi amacıyla 2802 sayılı Kanunda değişiklik yapılmıştır.

d- Ulusal Yargı Ağı Projesinin (UYAP) faaliyete geçmesinden sonra kısa süre içinde kat ettiği aşama dikkate alınarak, söz konusu sistemin daha hızlı, verimli ve etkin şekilde çalıştırılabilmesi amacıyla, Adalet Bakanlığını da kapsayacak şekilde bilişim hizmetlerini yürüten uzman personele ilişkin düzenleme yapılmıştır.

e- Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından, beş yıllık bir dönem için stajın bir yılını tamamlayan hâkim ve savcı adaylarını mesleğe kabul etme imkanı getirilerek hâkim ve savcı sayısının artırılması imkanı sağlanmıştır.

f- Bakanlığımız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesinde, İnsan Hakları Daire Başkanlığı kurulmuştur. Bu düzenlemeyle, Adalet Bakanlığı ile Dışişleri Bakanlığının işbirliği halinde çalışması, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde bulunan ülkemizle ilgili davaların birlikte takip edilmesi, daha etkin savunma yapılması, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının çevirilerinin yapılması ve mahkemelere ulaştırılması, insan hakları ihlallerinin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalar yapılması ve insan hakları konusunda seminer ve sempozyumlar düzenlenmesi, bu Başkanlığın görevleri arasında sayılmıştır.

5- 31/01/2012 tarihli ve 6273 sayılı Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla;

Karşılıksız çek keşide etme suç olmaktan çıkarılmış, yaptırım olarak sadece idarî bir tedbir niteliğinde Cumhuriyet savcıları tarafından "çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı" uygulanması öngörülmüştür. Düzenlemeyle, karşılıksız çek keşide etmek suçu

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

mahkemelerin görevinden çıkarılarak mahkemelerin iş yükünün azaltılması ve yargılamanın hızlandırılması sağlanmıştır.

B- Bakanlığımızca hazırlanan ve Başbakanlık tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilen "Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun Tasarısı" üzerindeki görüşmeler hâlen Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonunda devam etmekte olup, bu Kanun Tasarısıyla;

1- Ceza mevzuatı kapsamında yapılması öngörülen değişikliklerle;

a- Bazı suçlar kabahate dönüştürülmekte ve bir kısım kabahatler yönünden ceza verme yetkisi adli mercilerden alınarak idari makamlara devredilmek suretiyle yargının iş yükünün azaltılması ve hızlandırılması amaçlanmaktadır.

b- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun önödemeyle ilişkin 75. maddesinde yapılan değişiklikle, önödemenin uygulama şartları ve kapsamı yeniden düzenlenmektedir. Hapis cezaları yönünden geçerli olan 3 aylık üst sınır 1 yıla çıkarılmakta ve dosyaların mahkemelere gelmeden soruşturma aşamasında sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

c- Basın ve yayın yoluyla işlenen suçlara ilişkin soruşturma ve kovuşturma işlemleri ertelenmektedir. Basın ve yayın yoluyla ya da sair düşünce ve kanaat açıklama yöntemleriyle işlenen ve temel şekli itibarıyla adli para cezasını ya da üst sınırı 5 yıl yıldan fazla olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı, soruşturma evresinde, kamu davasının açılmasının ertelenmesine, kovuşturma evresinde, kovuşturmanın ertelenmesine, kesinleşmiş olan mahkûmiyet hükümlerinin infazının ertelenmesine, karar verilmesi öngörülmektedir.

2- İdari yargı mevzuatı kapsamında yapılan değişikliklerle;

a- Dilekçelerin mahkemelerde oluşturulacak evrak müdürlüğüne alınıp mahkemelere havale edilebilmesine yönelik düzenleme yapılarak, vatandaşların adliyede hâkimleri beklemeden dilekçelerini bürolara teslim ederek evrakın alındığı tarih ve sayısını gösteren ücretsiz belgeyi aldıktan sonra adliyeden ayrılmalarına imkan sağlanmaktadır.

b- Danıştay'da ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülen davalarda savcının esas hakkında verdiği yazılı düşüncenin onbeş gün içinde cevap verilmek üzere taraflara tebliğ edilmesi düzenlenmektedir.

c- Mahkemelerde taraflardan bilgi ve belge istenilmesi, işlem dosyasının getirilmesi, ek süre verilmesi gibi bazı ara kararların başkan veya dosyanın havale edildiği hâkim tarafından verilmesi düzenlenmektedir. Düzenleme ile mahkeme heyetinin aşırı ve gereksiz iş yükünden kurtarılması, bu suretle yargılama süresinin kısaltılması amaçlanmaktadır.

ç- Temyize gidilmeksizin itiraz yoluyla bölge idare mahkemesinde kesinleşecek dava sayısı arttırılmaktadır. Düzenlemeyle, hem Danıştay'ın iş yükünün azaltılması hem de önemli miktardaki davanın daha kısa sürede kesinleşmesi amaçlanmaktadır.

d- Karar düzeltme kanun yolunun daha kısa sürede sonuçlandırılması, hızlı şekilde karara bağlanması düzenlenmektedir.

e- Bölge idare mahkemelerinin birden fazla kurul halinde çalışabilmesine imkân tanınmaktadır. Böylece itirazların kısa sürede karara bağlanması amaçlanmaktadır.

f- Tek hâkimle görülecek dava sayısının arttırılması amacıyla, yaklaşık 8.000-TL olan parasal sınır 50.000-TL'ye yükseltilmekte ve bu suretle itiraz yoluyla bölge idare mahkemelerinde görülecek davaların miktarı arttırılmaktadır. Düzenlemeyle, parasal değeri düşük davaların kısa sürede karara bağlanması amaçlanmaktadır.

g- Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun (İDDK) yapısı üç yıllık geçici bir süre için yeniden düzenlenmektedir. Buna göre, Kurulun önünde bekleyen 8 binden fazla temyiz

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

dosyasının karara bağlanması amacıyla, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu üç yıl süreyle, Danıştay Genel Kurulu tarafından seçilen onsekiz üyeden oluşacaktır.

h- Danıştay'ın iş yükünün azaltılması amacıyla Danıştay'da ilk derece sıfatıyla görülen dava sayısı azaltılmaktadır. Düzenlemeye göre, bakanlıklar ve kamu kurumlarının yalnızca ülke genelinde uygulanacak nitelikteki düzenleyici işlemlerine karşı açılan davaların ilk derece sıfatıyla Danıştayda görülmesi düzenlenmektedir.

3- İcra ve İflas Kanununda yapılması düşünülen değişikliklerle;

a- Daha modern anlamda bir icra teşkilâtı kurulması ve daha kaliteli hizmet verilmesi, icra müdürlüklerinde çalışan personelin uzmanlaşmasının sağlanması amacıyla sadece icra müdürlüklerinde çalışmak üzere icra kâtipliği kadrosu ihdas edilmektedir.

b- İlamsız takiplerde, asıl alacak tutarının Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının altında kalması durumunda, doğrudan ilamsız icra takibine başlanması yerine, öncelikle borçluya borcu ödemesi konusunda "ödemeye davet yazısı"nın gönderilmesi ön şartı getirilmektedir.

c- Hacizli malların satış ilanının elektronik ortamda da yapılabilmesi, açık arttırmaya, artırmanın yapılacağı yere gitmeye gerek kalmadan elektronik ortamda teklif verme suretiyle katılabilme imkânı getirilerek, hacizli malın değerinde ve kısa sürede satılması amaçlanmaktadır.

C- Üzerinde çalışması devam eden konular kapsamında ise;

1- Bilindiği üzere, Adli Tıp Kurumu, adalet işlerinde birliktelik yapmak ve adli tıp uzmanlık programları ile görev alanına giren konularda etkinlikler düzenlemek ve bunlara ilişkin programları uygulamakla görevlendirilmiştir. Kurumun sorunlarının tespiti ve çözüm önerilerinin değerlendirilmesi, raporların tanzimi süresinin kısaltılması, tespit edilen sorunların çözümü için Kanun Tasarısı taslağı hazırlanması amacıyla Bakanlığımızca 08/06/2011 tarihli Olurla Çalışma Grubu kurulmuştur.

2- Yargının işyükünü büyük oranda hafifletmek ve bir çok uyuşmazlığı yargı süreci başlamadan çözmek amacıyla ceza sistemimizde yer alan uzlaşma kurumunun hedeflenen amaca ulaşamadığı görülmüştür. Bu nedenle, uzlaşma kurumunun sorunlarının tespiti, uzlaşmanın daha uygulanır hale getirilmesi, bu konudaki tespit ve önerilerin değerlendirilmesi ve tespit edilen sorunların çözümü için bir Kanun Tasarısı taslağı hazırlanması amacıyla Bakanlığımızca 31/01/2012 tarihli Olurla Çalışma Grubu kurulmuştur.

Bilgilerinize sunulur.

Sadullah ERGİN
Bakan